

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

TIDNINGEN

ILLUSTRERAD TIDNING
FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG.

EN PUBLICISTISK DUBBELJUBILAR.

GUSTAF FREDRIK HEDVALLS öden ha länkats så, att han som dubbeljubilar kunde hälsa den nyss förflutna sjuende maj. Han hade den dagen bakom sig 60 lefnadsår och 34 år som publicist.

Född i Falun nyssnämnda dag 1844, blef han student nitton år därefter. På den officiella studiebanan fann han emellertid icke anledning att vidare öka sin lärdomsskatt; af den, han redan förvärfvat, föredrog han att dela med sig åt andra. Men efter en två-årig verksamhet som privatlärare, besegrades han, liksom mången annan yngling, af lusten att fresta lyckan på de bräder, som föreställa världen.

Han beträdde den bana, därå namnen Hjortsberg, Kinmanson, Dahlqvist, Deland, Swartz och andra eröfrat icke blott sin samtids hyllning, utan ock en lysande plats i vår dramatiska konstns historia, och tog anställning vid

Agardhs finsksvenska sällskap i dubbel egenskap, nämligen både som skådespelare och litteratör.

Tveksam i valet, antingen han skulle inberga sin lagerskörd på tragikens eller komikens fjärran hägrande fält, slog han bort allt grubbel härpå och lämnade efter två år Thalias tjänst, för att åter inträda i Minervas och i okultiverade pojkhjärnor utså vishetens och vetandets grobara frön.

Tre år därefter var han färdig med sina förstudier för publicistisk verksamhet. Och att han icke genomgått någon oäfvnen förskola för det kallet, det visade han, då han efter blott 7 månaders verksamhet i Gefle Posten eller från och med 1871 års ingång blef denna tidnings redaktör och utgifvare.

Det var två ungdomar, som därvid förenades, ty Gefle-Posten var då icke heller gammal och hade att kämpa om utrymme med äldre kollegan på platsen. Den föreningen och den kampen blefvo synnerligen lyckosamma för båda, på den något bistra säningstiden följde många lugna skördeår.

Om redaktören, som ännu står oböjd i spetsen för sin Gefle-Post, något grånat sedan dess, så är det blott till det yttre han skiftat färg, i själ och hjärta har han blifvit sin ungdoms ideal trogen. Den tillfredsställelse, detta måste skänka honom, bör vara så mycket större, som den stödes af den allmänna aktning, han personligen och hans arbete vunnit, icke blott å den ort, där han verkat, utan äfven bland hans yrkeskamrater landet rundt.

Han har fått mottaga många öfvertygande bevis därpå. Bland dessa må här nämnas, att han på 1870-talet var sekreterare och sedan ordförande i Gäfle arbetareförening. Sedan Gäfle arbetareinstitut stiftades, har han innehaft ledamotskap i dess styrelse och är nu dess ordförande. Dessutom är han sedan 1882 ledamot i sin stads fattigvårdsstyrelse, som med framgång tillämpar det s. k. Elberfeldsystemet, och sedan 1886 stadsfullmäktig i Gefle.

Hans yrkeskamrater ha icke heller varit njugga i fråga om att lämna honom förtro-

endeuppdrag. År 1900 utsågo de honom till delegerad vid internationella journalistkongressen i Paris, vid publicistmötet i Göteborg 1889 fungerade han som vice ordförande och vid publicistmötet i Gefle som ordförande. Samma funktion bekläder han i Nordsvenska pressföreningen från dess stiftande 1889 och han är styrelseledamot i Svenska Tidningsutgifvareföreningen.

Under första året af sitt redaktörsskap in-gick H. äktenskap med en Faluflicka, Hilda Norström, och beseglade därmed frändskapen mellan två af deras födelsestads naturligaste yrken, guldsmedens och kopparsmedens, utöfvade af deras fäder, men de beseglade först och främst därmed en lifslucky, uppenbarad för dem, som förunnats att njuta af trefnaden i deras gästvänliga hem i staden eller i deras sommarchateau i en förtjusande naturidyll uppe i Vahlbo, där Gafleåns mörka vatten i brusande fart skyndar ner till Gefle och hafvet.

ALBERT ANDERSON EDENBERG.

CASTELLUCCIO.

AF ELLEN LUNDBERG, F. NYBLOM.

Nu stiger solen öfver Appenninerna, som höja sig likt vågorna i storm, förtonande och skiftande i färgen. De växa upp och sjunka ned och dala och lyfta sig igen med stolta kammar; det tyckes mig de röra sig och lefva, och att, med dagrarna, som kring dem sväfva, de andas och förändra färg och form! I mjuka linjer och i fasta bågar de växa fler och fler, och bakom bergen en ny, oändlig här af apdra tinnar står värjande så långt mitt öga når! Men upp mot höjderna min vandring går! Där nere sofver än den tysta dalen; blott flodens röst hör jag ur djupet tala liksom i sömnen, — men jag ser den ej. — Som morgondimma längst i dalen dröja oliverna uti sin blekgrå dräkt.

De stå där svepta i sin silfverslöja och våga inga färder upp mot höjden, där bergens vindar emot solen brytas och blandas upp med vidders svala fläkt. Längs vägen vinets rankor gladt sig kasta från träd till träd i festliga guirlander, och där inunder ligger klöfvern slagen och andas ut sin varma doft mot dagen. Hvar blicken stannar, ligga hvita gårdar och kisa emot solen, och omkring dem står gräset tätt kring sammetsgröna tufvor och röjer markens böljande kontur. Men alltjämt högre vägens bukter hasta,

och vinet följer icke mer i flockar, blott glesa leder, stödda emot stockar, med ansträngdt vridna grenar hitta vägen; ett modigt fåtal endast, som det lockar, att pröfva, hur ett berg kan mogna drufvor. Nu kantas vägen tätt med breda bälten af ginst, som blommar strid och gul i solen; en låg kastanjeskog klär högsta branten af bergets sluttning och står vakt vid kanten och viftar tyst med sina blanka blad. I skifferlagrens dunkelgråa skrefvor en härdig murgrön sina rötter tränger, och blek konvolvulus i mjuka revfor kring bergets svarta sida varsamt klänger. Men öfverallt de gyllengula fälten af moget hvete sträcka sig i ljuset som gula kläden, bredda ut att bytas af solens undermakt till äkta gull. Allt djupare, allt mera tät och full blir himlens färg, ju längre upp jag vandrar. Då, vid en punkt, där vägen åter kröker och öfver högre vidder rastlöst söker okända stigningar mot nya mål, jag stannar plötsligt, bländad af en syn! — Högt, högt där borta mot den varmbå skyn, inramad som af tvänne jättesköldar — två mörkblå bågar af ett fjärran berg — där strålar mot mig som en bländhvit hägring en liten stad, så skimrande i färg, så hvit, så ljus, som förut blott i drömmen jag sett en gång!

Blank som en klinga lyfter sig i solen en snöhvīt kampanil mot himlens blå, och kyrkan, murad in i klippans sida, blir som till ett med bergets skiffergrå. Och upp ur klippan växa hus vid hus, små späda spiror, loggior och arkader, och hela staden står så sällsamt ljus, så fjärran och så strålande och glad som blott en drömd och ej en verklig stad! — Och när jag ser den, tonar det inom mig ett eko utaf gamla hymner, sjungna för långa tider sedan och förklungna i rymden sedan många hundra år! Jag ser en pilgrimsskara långsamt skrida upp efter vägen utmed bergets sida och söka framåt mot den hvita staden, som strålar mot den som ett vallfartsmål! Och själfva himlens hvita sommarskyar, och höjdernas och dalens hvita byar förblekna inför denna hvita syn! Så såg jag den emot den varmbå skyn en sommarmorgon, som jag ej kan glömma. Den låg så sval och orörd i sin fägring och log mot solen, lockade och blänkte

Hvilket munvatten skall man använda?

Intyg: Den bekantskap jag gjort med *Azymol*, har varit uteslutande angenäm och vill jag särskildt framhålla dess utomordentligt angenäma och uppfriskande smak samt dess förmåga att upplösa fett och slemartade beläggningar å tänder och slemhinna; och uppfyller *Azymol* de fordringar man ställer på ett det bästa munvatten och kan sålunda med allt skäl rekommenderas.

Stockholm den 22 Nov. 1899.

Henrik Welin,
legitimerad tandläkare.
Lärare vid Karol. instit. Tandläkareinstitution.

och bjöd mig vandra upp och skåda nära dess hvita hus, dess kampanil och kyrka. En längtan drog mig uppåt, men jag tänkte: "Det bryr mig föga, hvad dess murar gömma. Det är en syn! Må det förbli en syn!" Och ännu bländad utaf ljusets styrka, mot dalens botten styrde jag min gång, — men bakom mig förklang i morgonluften. det fjärran ekot af en pilgrimssång!

HEMMEN OCH UNGDOMSGLÄDJEN. FÖR IDUN AF J. G.—N.

HVARJE MÄNSKLIG varelse behöfver användning och öfning för sina krafter. En naturlig instinkt säger oss, att dessa först därigenom stärkas och utvecklas. Helst vill man dock, att detta icke skall ske under sorg och suckan, utan med glädje, lust och intresse för den sak, som utföres.

Detta ungdomsnaturens fullt berättigade behof af kraftanvändning och lefnadsglädje synes dock vara mindre klart påaktadt just inom hemmen själfva. En dysterhetens och tungsinthetens ande har bemäktigat sig icke få hem, och de andra förlora ätven därigenom mycket af sin glädje.

Väl hafva, glädjande att omtala, föreningar bildats för främjande af ungdomens lekar och sportöfningar, men mycket beror på, huru hemmen ställa sig till dem. Tills vidare är man emellertid frestad påstå, att den *sunda lifsglädjen håller på att försvinna från vårt folk.*

När den trötte husbonden kommer hem från arbetet, öfverlämnar han sig som oftast åt maklig hvila, tills arbetet å nyo börjar. Husmodern söker hålla barnen hemma och samla dem omkring sig i lugn och frid. Och när deras lifaktighet blir för stor, glädeshon öfver att få sända dem i skolan för att få en stunds ro i hemmet.

Men då skoltiden är slut och hemmet blifvit för trångt, hvad blir då af ungdomen?

Går man en vacker söndag omkring på landsbygden, skall man få se en ungdom, som sömnig och gäspande står och hänger kring knutarne eller i stilla mak, utan glädje och utan sång, stryker utåt vägarne för att söka — man vet ej hvad?

I städerna är det ungefär enahanda. Man vandrar i stilla funderingar gata upp och gata ned. Till och med på den s. k. "skyltsöndagen" såg jag i julas tysta, myllrande människoskaror bölja gata upp och gata ned, men verklig och naturlig glädje såg jag ingenstädes. Allt vackert, som de sågo, tycktes föga intressera dem. Knappt från ett barns mun kunde man få höra det glada utropet: "O, mamma, se så vackert!"

Och likväl söker ungdomen glädje. Somliga söka den då på krogen, andra på de ställen, där alla de laster, som förkorta människans lif, öfvas, andra i föreningar af mer eller mindre god beskaffenhet. Efter längre eller kortare tids erfarenhet finner man måhända, att den sunda lifsglädjen ej heller fanns där, huru ifrigt man än sökt den, och hur mycket vederbörande än ansträngt sig för att bibringa den i en eller annan form.

Vill en husbonde: landbrukare, fabriksägare eller annan arbetsgifvare, anordna en fest till glädje och uppmuntran för sin personal, så kan man sannerligen ej begripa, huru han skall anordna den, så att den tillfredsställer alla. Ty spelar han sorgesång, så vilja ej människorna gråta; spelar han fröjdesång, vilja de ej dansa. Ja, om somliga gråta, anse

andra det som orätt, och om somliga dansa, anse andra det som synd. Så står det flerstädes till.

Förlofning, begrafning, barndop, bröllop, taklagsöl, slätteröl, skördefester o. s. v. firas nu mångenstädes i vårt land efter samma behagliga melodi. Den ene har odrägligt tråkigt, den andre drägligt nog. Alla lida de mer eller mindre utan ord, tills den lekamliga välfägnaden intagits, och så går hvar och en till sitt.

Men den sunda lefnadsglädjen, som borde lätta lifvets mödor, skingra bekymmer och utgöra kryddan i samkvämet, den finns icke där. Man saknar något. *Hvarpå beror då detta?*

Det fordras nästan en smula mod att säga sin mening härom. Man erkänner i teorien de stora sedebuden, men har i praktiken upplöst dem i en oändlig mängd småbud, under hvilka man gör sig till slaf, och ställer samma fordran på andra. Hvarje förening har sina bud och "stadgar", som hvarje föreningsmedlem frivilligt åtar sig som en hederssak att efterleva.

När frågan blir om rätt och orätt, frågar man ej längre i första hand de tio buden, föräldrar, husbönder eller präster, utan första bästa medmänniska man träffar: "Hvad tycker du?" Och af hennes tycke gör man ett nytt bud, som man följer och i nödfall citerar för andra.

På en fest för nyblifna studenter tillfrågades jag af en något äldre sådan: "Tror farbror, att detta är en dryck, som jag törs dricka?" — "Låt mig först se stadgarna för den förening, hvari du är inskrifven!" — "Dem har jag ej med mig." — "Det var ledsamt, då kan jag ej yttra mig i den frågan."

Föräldrarna bemöda sig kanske nu mer än förr att ge sina barn goda exempel af stillhet och allvar — lefnadströtthet och ålderdomlighet. Goda barn söka följa deras exempel, och så blir det ålderdomlighet af alltsammans. De äldre vilja ej förstå de ungas behof, de senare foga sig i slafvisk lydnad efter de äldres tvångslagar eller, då de märka de äldres liknöjdhet och efterlåtenhet, brister det sköra bandet, och de unga ta ut sitt behof af lefnads- och ungdomsglädje på egen hand och på egna vägar i de äldres frånvaro. Sedan sitta kanske de äldre hemma och gräma sig öfver ungdomens förvildning, i stället för att följa med och se efter, hvad ungdomen tar sig för.

Ungdomen sitter på torget och delar sig i sin ordning i två hopar, af hvilka den ena fryser och sjunger sorgesång öfver att den andra dansar, och den andra, som spelar glädjesång och dansar, har ingen verklig glädje, därför att den ser de sörjande, ängsliga vännerne, vid hvilka de äro fästade med syskonkärlek, ja, kanske med ännu ömmare känslor.

Ty en sund lefnadsglädje kan aldrig trifvas i och under den ständiga fruktan för att måhända öfverträda ett lagbud eller tillsammans med en känsla i samvetet af att hafva gjort det. I detta fall är bestämdt ungdomen lika känslig som de äldre, ehuru vi äldre kanske knappt vilja tro det.

Huru råda bot? Det är lifsfrågan; ty annars går det ej väl bland vårt folk, lika litet som bland de gamla greker och romare.

Annan uppfattning och annan gärning måste här bli botemedlet. Vårt folk måste från barnet upp till åldringen få en annan syn på tingen. I uppfattning och betraktelsesätt måste hvar och en klart och medvetet lära skilja mellan världsligt och heligt samt betrakta och behandla det världsliga som världsligt och det heliga som heligt.

MELLINS FOOD

af Läkarekåren erkändt bästa näringsmedel för barn och sjuka.

Finnes på Apoteken samt hos Specerihandlarna.

PROF gratis och franco från Axel Lennstrand, GEFLE

Samme far bör utan sitt samvetes förkränkelse kunna leka och sjunga lustiga visor med sina barn och ändå samla dem till en kort aftonbön. Samme lärare eller lärarinna skall kunna vara den lifligaste i leken och dock kunna samla sina skolbarn till morgon- eller middagsbön; ty han eller hon skall vara fullt medveten om, att allt har sin tid i lifvet.

Vi äldre i hemmen måste försöka att förblifva unga, dela med oss af sund lefnadsglädje åt de unga och ta del i deras, så långt det är oss möjligt, men ej misstänka och vädra upp det onda i allt.

Jag känner en trakt af vårt land, där det ansågs som en missgärning att skratta. Och som jag vid 20 års ålder vid minsta anledning skrattade af hjärtans lust, så berättade mig en spjufver flere år efteråt, att det varit hans stora nöje att kunna narra mig att begå detta brott. Nu, när jag närmare tänkt på saken, har jag funnit, att både skratta och gråta kunna ha sin tid, blott allt sker på ett rätt sätt.

Huru mycken enkel, sund, okonstlad lifsglädje skulle ej utan många hjälpmedel kunna åstadkommas, om blott uppfattningen af det tillåtliga och otillåtliga vore renare och sanare; om de äldre nu som förr ville följa de unga, fröjdas med dem och obemärkt kontrollerande åse och gilla deras nöjen. Kanske blefve då äfven de yngre villigare att följa de allvarliga, då det gäller att samlas kring hvad heligt är.

Bland nöjen, som alstra sund lefnadsglädje, vilja vi särskildt nämna lekar: lekar i hemmet, i skolan, lekar inom hus och i det fria, lekar med, men helst utan redskap, lekar för barn och ungdom, lekar för två och för flere.

Det har funnits en tid, då Sveriges ungdom var en lekande ungdom. Den är försvunnen, och lekarne ha inför ett allvarigare betraktelsesätt flerstades fått namn af "konster". De börja nu åter upptagas. Men hvilket arbete kostar det ej att åter få dem i gång. Och ännu svårare är att få in den hjärtans lust och lif i dem, hvarförutan de icke kunna alstra den sunda lifsglädje, som de böra skänka vår ungdom.

Ofta utföras de så lamt, så makligt och med så föga intresse, att de medföra alltför liten ansträngning både för kropp och själ för att verka hårdande och stärkande på organismen samt upplösande på de osunda dimmor, som kunna hopa sig i ungdomens sinne.

Ett annat medel för åstadkommande af hälsosam lifsglädje är sportsöfningar. Fram med skridskor, skidor, kälkar o. s. v., när vintern kommer, fram med sparkbollar, andra bollspel, velocipeder o. s. v. vid sommarens ankomst! Låt oss åter få höra den glada, lefnadsfriska sången från fordom i skog och på väg, i mark och på sjö!

Ej bäfvar jag för varma lokaler, fastän jag helst älskar våra luftiga kyrkor och de tider, då gudstjänst där hålles. Men ungdomen bör lockas ut från de kvalmiga lokalerna, de må heta bolags- eller guldkrogar eller andra "föreningshus", ut i den fria, rena luften, där under uppfriskande sysselsättningar mycket ondt liksom af sig själf glömmes bort och förhindras, där den ungdomskraft, som utvecklar sig, får ett hälsosamt aflopp och ej tillfälle att samla sig till osunda känslor och tankar, såsom så ofta sker i kvalmet inomhus.

Under en resa i bergslagen förliden sommar såg jag vid de större bruken här och där enkom uppförda dansplaner i det fria med musikestrad och allt. Och jag tänkte: "Månne ungdomen här under de äldres kontroll får och kan svänga om?" Det passar väl ej för

en gubbe att "hoppa kråka" eller för en gumma att göra "Jössehäradskast", så är det ock med dansen. Den passar, som en stor sedelärare sagt, "dock endast för ungdomen."

Korteligen — alla goda medel böra användas att återföra en sund lefnadsglädje hos ung och gammal bland vårt folk, annars blir det släkte, som skall efterträda oss, blodfattigt, vekt och åldradt i förtid.

Men inom hemmen måste en ändrad uppfattning och ett medvetet behof häraf göra sig gällande och de s. k. lokalföreningarna sedan komma detta behof till mötes. Eljes komma föreningarna att mer eller mindre draga bort ungdomen från hemmen, i stället för att hjälpa hem och ungdom.

EN KVINNLIG FILOSOF.

FRANCES POWER COBBE har slutat. Från hennes fridfulla hem i de Waleska bergen har dödsbudet gått ut öfver all världen. "Miss Cobbe, the grand old lady", har gått till hvila. Hon var en af den Victorianska tidens märkligaste kvinnor, en kvinnosakens, rättvisans och humanitetens banbryterska, en sanningens oförskräckta förkämpe. Författarinna till öfver ett tjugotal böcker, behandlande viktiga sociala, moraliska och religiösa frågor, stred hon oförtrutet för sina ideal, uppuren af en sällsynt bred, djupt förstående uppfattning af människonaturen. Sprudlande kvick, med en säregen, saftig, men obeskrifligt förfinad humor, räknade hon som sina vänner de flesta af det nittonde århundradets märkliga män och kvinnor. *Darwin, Lyell, Charles Kingsley, John Stuart Mill, Tyndall, Herbert Spencer, Tennyson, Browning, Martineau, Theodore Parker, Mazzini, Ruskin* och *Renan* voro bland hennes personliga vänner. Hennes auto-biografi lämnar intressanta och värdefulla drag ur de framstående tänkares och politicis lif, med hvilka hon samarbetade. Ehuru till sitt yttre och inre en briljant och karaktäristisk inkarnation af brittens största egenskaper, var hon i ovanligt hög grad internationell i sina sympatier.

Hennes första bok "Theory of intuitive morals" var hufvudsakligen inspirerad af Kant och skapade henne vid trettio års ålder en plats som en kvinnlig filosof af betydighet. Under en tid, då ett dylikt företag af en "ensam och försvarslös" kvinna var något oerhördt, företog hon en resa genom Frank-

Broderade Blusar

och

Klädningsstyger

Schweizer-broderi. — Sista nyhet på Japan- & Shantungsidan till kronor 3,05 & 3,15 pr meter, tull- & portofritt, offerera

Schweizer & Co., Luzern S. 5. (Schweiz).

Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

rike, Italien, Palestina, Grekland och Turkiet för att utveckla sin artistiska, litterära och historiska smak.

Under hungersnöden i Irland vände den varmhjärtade filosofen hela sin uppmärksamhet mot att lindra de lidandes lott och under många års kärleksfullt samarbete med *Mary Carpenter* i Bristol gjorde hon en insats i den sociala reformationen, som blef af största betydelse för hennes land.

Flere engelska lagar hafva henne att tacka för sitt upphof. Genom hennes energiska arbete i pressen och i talarestolen kom lagen om gift kvinnas eganderätt till stånd och lagen af 1878, som iståndsatt fattiga gifta kvinnor att erhålla skilsmässa från män, som misshandlat dem. Hennes humanitära arbete för att reformera fängelser och fattighus, såväl som hennes sträfvanden för kvinnlig rösträtt hafva haft vidsträckta verkningar.

Hon anses vara Englands första kvinnliga journalist och hon brukade med tillfredsställelse berättas, att hon aldrig uteblef från eller kom för sent till sin tidningsbyrå. "Jag har bevisat", sade hon, "att en kvinna är en lika pålitlig journalist som en man."

"Det vore lättare att nämna de viktiga tidningar, för hvilka hon ej skref än att räkna upp dem, i hvilka hon varit medarbetare", säger "*Standard*" i sin nekrolog. "Om djuren kunde sörja sina vänners död", säger "*Daily Express*" (7 april), "så skulle där vara gråt och tandagnisslan i djurvärlden i dag."

Tillsammans med lord *Shaftesbury*, *Kardinal Manning*, prins *Lucien Bonaparte* och *Carlyle* som medarbetare stiftade hon år 1863 den första anti-vivisektionsföreningen i England. Hennes arbete understöddes på det varmaste af *Tennyson* och *Browning* och bägge strängade sina lyror till hyllande af hennes sträfvanden. Men det var ej blott "lekmän", som understödde henne, med doktor *Hoggan*, elev af *Claude Bernard*, den franske fysiologen och "den förste bland vivisektorer", som af egen praktisk erfarenhet blifvit antivivisektionist, var hennes dagliga medarbetare och deras bemödanden uppmuntrades af sympatiuttalanden af ett sjuttioatal läkare och vetenskapsmän.

Frances Power Cobbe dog i sitt åttioandra år. Hon gick bort, icke "gammal och trött" och med ålderdomens vanliga bleknade ideal, utan lika andligen ung som någonsin. Optimist in i hjärterötterna, med något af sol och vår i sitt leende, trots det hvita håret och den tilltagande kroppsliga svagheten, arbetade hon flitigt med sin penna ända till sista timmen.

För blott några månader sedan var den som skrifver dessa rader hennes gäst i hennes ståtliga gamla Waleska hem, dit hon under de senaste åren dragit sig tillbaka. Dessa dagar voro högtidsdagar. Hennes konversation var full af esprit och djup, att tala med henne var som att få gräddan af det nittonde århundradets intellektuella lif och vetenskap-

SOMATOSE

Erkändt bästa krafthöjningsmedel.

Ökar aptiten i hög grad. Erhålles på apotek.

Lanolin-Sana-Tvål.

Garanterad ren, neutral, mild och öfverfet.

Bästa Barntvål!

25 öre st.

Grumme & Son
Stockholm.

liga vigör. I hennes salonger härskade det fina vettet och när hon gick tillbaka i minnenas värld och beskref de stora personligheter, som kommit och gått under hennes händelserika lif, blefvo de alla lefvande och hennes ord trollade fram något af gammaldags kraft och storlagen individualitet. Hon skrattade gärna och — som hon själf sade — mest åt sig själf. Hennes sinne för det humoristiska var ej endast aktivt, då det gällde andra.

Nu är hon borta och hela den engelska pressen är fylld af hennes dödsruna. Hon har blifvit kallad en "angel of merey" och en "mother in Israel" och tusenden tacka henne för hennes lifsgärning.

Men endast de, som åtnjöto privilegiet af hennes vänskap, veta hvilka skatter af rikt sjäslif och enastående intelligens, som lågo bakom den yttre lifsgärningen.

L. LIND AF HAGEBY.

ETT BESÖK I BERGSMANSSTUGAN.*

FÖR DEN i stadens grådaskighet hemmavane stockholmsbon blir det första intrycket vid ett besök i det lilla nysvenska skogshemmet där ute vid Djursholm ungefärligen, som när man efter en lång vinter drar upp rullgardinen en solljus vårmorgon. Det är något af sol och färg och vår, som möter ögat, och det är en aning om en ny vår för de svenska hemmen, som fyller sinnet, och glad och förhoppningsfull börjar man ronden för att se och höra.

Våra konstkritici hafva ju redan afgifvit sina omdömen om den lilla utställningen; för dem gäller ju utställningssynpunkten framför hvarje annan, och arkitekten-dekoratören har i sitt invigningsföredrag så att säga gifvit ord åt färger och linier, hvilka han slutligen sammanfattat i ett enda begrepp: svenskhet!

Men när det är frågan om hemmets pånyttfödelse, vill äfven lekmannen ha ett ord med i laget, ty på det området anse sig ju alla — om än med rätt eller orätt — såsom auktoriteter. Och det är från allmänhetens synpunkt, deras, som skola taga det nya i besittning, som vi här vilja anställa några betraktelser.

Redan från järnvägen ter sig den rödmålade stugan med sitt ännu rödare tegeltak midt inne i barrskogen såsom typen för en svensk boning, och det är med en känsla af,

* En ärad författarinna har begärt plats för följande kritiska intryck från ett besök i Bergsmansstugan och Föreningens för svensk hemslojd därvarande utställning (Se Idun nr 16). Då det endast kan vara till gagn för den viktiga frågan om "våra hems pånyttfödelse", att olika meningar och synpunkter komma under debatt, ha vi ej velat förmäna den välskrifna uppsatsen sin plats i våra spalter, likasom vi äro öfvertygade, att såväl Bergsmansstugans talangfulle arkitekt som den förtjänstfulla Föreningen i detta afseende fullt dela vår uppfattning.

Red.

att "Mandom, mod och morske män finns i gamla Sverige än", som man träder inom Bergsmansstugans område.

Det yttre med sina låga breda fönster med små blyinfattade rutor och bjärt röda luckor är enbart tilltalande. Fönstrens olikartade former och oregelbundna placering gifva för öfrigt ett godt hopp om, att de tillkommit med tanken fäst på rummens inredning och icke, såsom oftast, i stadshuset, för fasadens "försköning".

Så träda vi in.

"Jaså, det är visst meningen, att man skall gå åt höger, det tycks vara här, det konstnärliga börjar?" är den fråga, man ovillkorligen gör sig, sedan ögat en stund irrat från den gråmålade dussinhyllan med förnicklade klädkrokar och den där bredvid stående obligatoriska galoschhyllan af gammalt känt fabrikat till de på högra sidan om ingången sig stolt resande stolparna med de granna snidade fåglarna, som liksom ropa ut: "Här börjas det!" Och de visa vägen till en lång ljus svale, ett utmärkt blomsterrum med sitt stora, breda fönster åt solsidan. Det är kanske för att tillgodogöra sig solen härifrån äfven i den åt norr vettande storstugan, som arkitekten öppnat ett verkligt ginungagap med skjutdörrar mellan båda dessa rum, en anordning, som beröfvat storstugan ännu en vägg utom dem, som borttagits genom liknande jättesvalg, ledande till matvrån och frustugan? Små enkeldörrar äro annars en "nyhet" från de gamla landtliga hemmen, som man så småningom hade hoppats få införd äfven i det moderna Sverige, antingen detta nu skulle ske via England eller via Skansen. Mera väggar, mindre fönster och dörrar — vi bo ju som i lyktor i de moderna stockholmska glashusen — och framför allt afskaffandet af "döbattanger", se där, hvad vi hoppats af den nya stilen. Men så kommer arkitekten Wahlman och tar bort väggarna alldeles och gör dörrar af alltsammans. Då hade vi det nästan bättre förut. Af anordningen med afbalkningen af en matvrå i storstugan blir naturligtvis följden, att det hela kommer att omsvepas af det behagligaste matos, för hvars utestängande hvarje möjlighet saknas, helst maten därtill måste bäras öfver tamburen. Det finns nämligen ingen direkt förbindelse mellan matvrån och serveringsrummet. Matvrån är tillika så mörk, att man säkert icke ens på sommaren skulle kunna äta där vid dagsljus. En anordning med väggfasta bord och bänkar, såsom våra förfäder hade det, låter ju så bra, men vi lefva ej längre i en tid, då den gödda galten bärs in hel på bordet och hornet med "det skummande mjöd" går från mun till mun. Vi fordra — och det med rätta — mera komfort och mera förfining; vi äro vana att blifva uppassade vid bordet, något som här är omöjligt. Det blir nog riktigt enkelt och hemtrefligt, när alla sträcka sig öfver bordet och taga för sig bäst de kunna.

Den, som har råd att hålla ett så pass stort hus med så pass många rum, borde icke behöfva — till förfång för båda — kombinera mat- och hvardagsrum. Matrummet, så väl som sofrummen, böra hos dem, som så hafva kunna, endast användas för sina respektive ändamål. Och i hvardagsrummet bör man kunna få sitta ostörd af matos, slammer med porslin och tjänstfolkets springande ut och in.

Det är ett härdigt släkte, som utställarne drömt sig i den nyinredda stugan. Utom i fars och mors sängkammare och i ett af gästrummen finns det inga sängar i sofrummen. Är det meningen, att vi skola återgå

till de gamla pinnsofforna med eller utan stoppning, så få de visst omarbetas betydligt, för att ens tillnärmelsevis kunna tillfredsställa en nyare tids fordran på hygien och komfort. Sådana de utställas i Bergsmansstugan, äro de hvarken dag eller natt ägnade att skänka hvila. Den meddubbla sängomhängen omgifna soflatsen i det hvita gästrummet är förmodligen ämnad åt någon ömtålig gammal tant, som är "rädd för drag" — det är nämligen så, som skräcken för frisk luft brukar kallas. Hon kan för öfrigt under kalla vinternätter behöfva något, som ersätter en brasa, ty det blir då säkert friskt nog i ett rum utan eldstad. Här, så väl som i alla de andra sofrummen, äro tvättborden försedda med oljemålade eller polerade träskifvor, men här finnes ett fönsterbord med marmorskifva!

I sängkammaren ser man sig om efter byrå och spegel, och på förfrågan får man det svaret, att dagen innan dessa skulle levereras, blefvo de offer för en eldsvåda hos snickaren. Således hör ändå en spegel äfven till den nya svenska stilen, och man är icke uteslutande hänvisad till att "spegla sig i hvarandras ögon", såsom det verkligen antogs af en af Bergsmansstugans besökande. I Tyskland, där man icke är bortskämd med komfort i sina hem, och där man heller icke vet, hvad man skall fordra af arkitekten och möbelsnickaren, får man se de mest bakvända rumsinredningar, och där sitter vanligtvis toalettspiegeln i det mörkaste hörnet af rummet; tyskorna bära syn för sagen.

Till skada för helhetsintrycket äro två helt olika möbelstilar sammanförda i Bergsmansstugans sängkammare, där likväl färgställningen är mera lyckligt vald än i de flesta af de andra rummen.

Färg! ja visst är här färg, mycket färg, men om de olika färgerna stämma öfverens, tyckes icke vara så noga. Utom i sängkammaren, jungfrukammaren och arbetsrummet på andra sidan matvrån tyckas tapetfärgerna icke hafva spelat någon roll vid valet af möbelyg och träfärg. Så till exempel står den nästan ofärgade ljusa möbelen i frustugan sorgligt matt mot tapeten. Mot en ljusgrön eller rosenfärgad bakgrund skulle den möbelen tagit sig helt annorlunda ut, och frustugans tapet, som i och för sig är mycket bra, skulle gjort sig förträffligt mot den hvita möbelen. I herrummet med dess klara, skarpa färger, skulle den gröna entoniga tapeten från öfre våningen varit utmärkt, under det att det smånätta mönstret i grönt och matt skär-gredelint ej alls stämmer med det högröda i möbelyget och den tunga möbelen för öfrigt.

Storstugan går ju i färg, men det röda är dödt och kritigt, och hela sammansättningen verkar sökt, och sökt är formen på soffan, ett mellanting mellan vagga och släde. Kanske den är afsedd som åkdon på de ändlösa landsvägar af gångmattor, som löpa utefter alla husets hvita skurgolf? Det ena, lika oskönt som det andra, är kallt, ohygieniskt och opraktiskt.

De öppna eldstäderna gifva ett godt löfte för de långa vinterkvällarne, om också icke stugan för öfrigt med sina kalla tvättyger och tunna dörrförhängen ger intryck af vinterbostad. Husets läge tyckes icke heller vara beräknadt för den långa, mörka, svenska vintern med dess sparsamma solstrålar, då de förnämsta rummen äro placerade mot norr, under det att förstugor, kök, skafferi och jungfrukammare vetta åt solsidan. Skulle icke solen med fördel kunna förenas med svenskheten, eller skola vi härda äfven på detta område? Att återvända till solen är ju annars tidens lösen.

A. B. Gustaf Holmbloms Kappaffär.

Saisonens nyheter i elegantaste urval.
I billiga prislägen, utmärkta modeller. — 38 Vesterlånggatan 38.

Men för att återgå till eldstäderna, så är det med glädje man hälsar de nya modellerna äfven för kakelugnar, och man vågar till och med börja hysa ett svagt hopp om, att de granna, guldsirade, spegelprydda majolikakakelugnarnes tid så småningom skall vara förbi — och att de i fallet måtte taga med sig de dekorerade taken! Detta en anmärkning i största allmänhet, ty mot taken i Bergsmansstugan finnes ingen anmärkning att göra, de äro hvita och släta och sitta lagom högt öfver våra hufvuden, för att vi ej skola känna oss alltför bortkomna i rummen. Däremot vore det önskvärdt, att någon konstnär ville taga de nya kakelugnsluckorna om hand, innan de släppas ut i marknaden. Likaså hade det varit intressant få se elektrisk armatur af svensk modell i detta moderna svenska hem. Ty det är väl icke meningen, att vi skola gå tillbaka till stearin- eller kanske talgljusen?

En afdelning, för hvilken arkitektens intresse tydligen icke räckt till, är köksafdelningen. Skulle man icke äfven där kunna finna nya former och färger och slippa se samma godtköpsinredning i "själfbyggda" konstnärshem på landet som i stadens hyreskaserer, hela rangskalan igenom? Jungfrukammaren, som annars fått vara med om försköningssträfvandena, har det, med de flesta af dess likar i staden gemensamma, felet att vara för liten.

Men i det hela taget närmar sig Bergsmansstugan långt mer idealet för ett hem än de bostäder, vi äro vana vid här i landet, och den särprägel af svenskhet, som arkitekten åsyftat, har han nog också lyckats förläna densamma — om alltid till förmån för det ändamålsenliga, lämna vi dock därhän. Endast för att åstadkomma något nytt eller nationellt har stundom det vackra och det praktiska fått vika. Men hvarför skulle icke det nya och det svenska också kunna motsvara en ny tids skönhets- och nyttighetskraft?

Öfverallt ute i världen sträfvat man i denna stund efter att åstadkomma nya bostadstyper, nya rumsinredningar, nytt bohag, men, liksom hela denna moderna rörelse leder sitt ursprung från England, har den också i detta land hittills nått sin högsta fulländning, och endast där kan man finna hem, som fullt tillfredsställa den bildade nutidsmänniskans kraf på skönhet och komfort. Hemligheten med engelsmännens företräde på detta område ligger nog till stor del däri, att människorna själfva veta, hur ett hem skall vara inrättadt, de veta hvartill hvarje rum skall användas, och de veta, hur en stol eller ett bord skall vara konstruerad, för att motsvara sitt ändamål. Där gäller det: hvarje sak på sin rätta plats, hvarje sak för sitt rätta bruk.

Det kostar ej mera att tillverka en praktisk och vacker sak än en opraktisk och ful, men för att kunna göra det förra och underlåta det senare, måste man kunna skilja på godt och ondt, och i det fallet hafva vi ännu mycket att lära. Och skulle vi icke kunna fortsätta att lära, dock utan att därför behöfva lämna det nationella ur sikte?

BRITON

Från och med den 1 maj

äro

IDUNS REDAKTIONS- OCH EXPEDITIONSLOKALER

flyttade till

Drottninggatan 51, 1 tr. upp,

hvilket vi härmed ha velat meddela alla våra prenumeranter, korrespondenter, besökare och kunder.

STIL!
SKÖNHET!
STYRKA!

Mölnlycke Möbelfabriks Utställning, 18 Möbler såväl eleganta som enkla; allt i solidt och förstklassigt utförande. Sängar, Sängkläder, Mattor och Gardiner.

Wilh. Becker,
— Kungl. Hofleverantör. —
5 Malmorgsgatan, STOCKHOLM.
Ur sjukvårdsafdelningen:

Oljeduk, 88 cm. bred, tunn	pr m. kr. 2: 25
Oljeduk, 65 " " tjock	" " 1: 75
Oljeduk, 70 " " tjock	" " 1: 90
Oljeduk, 75 " " tjock	" " 2: —
Oljeduk, 85 " " tjock	" " 2: 25
Oljeduk, 118 " " glatt på ena sidan	" " 2: 50
Oljeduk, 118 " " glatt på båda sidorna	" " 3: 50
Battist, Mosettig	" " 2: —
Battist, Billrot	" " 1: 75
Vaxtaft	" " 1: 75
Guttaperchataft	" " —: 90
Gummiduk, 95 cm. br. dubb. gummerad	" " 3: 50

Priskurant franko på begäran.

BRONSKVINNAN. BERÄTTELSE FÖR IDUN AF FRIDA LANDSORT.

RÄTT SOM det var, hade tuppen värpt två karameller, som Nisse tog emot, utan att närmare undersöka fenomenet. Och aldrig hade Nisse och Fia varit bättre vänner än nu. När Fia började bädda hans säng och ställa i ordning till natten, smög Nisse ur barnkammaren och genom korridoren in i salongen, som upplstes endast af en gatlukta vid trottoarhörnet utanför. Lyktskenet föll på bronskvinnans lugna, mörka ansikte. Nisse gick fram till henne, knäppte händerna om hennes midja och hviskade glad och ifrig:

"Nu kan jag redan läsa litet. Inte riktiga ord, förstås, utan bara små bitar, som det sen skall bli riktiga ord af. På allra sista sidan står en tupp, som kan värpa. Det är riktigt sant. Han har redan värpt två karameller åt mig. När jag blir stor, skall jag ta reda på hur det går till.

"Men nu skall jag äta kväll och gå och lägga mig. Och så skall jag be till Gud den där roliga bönen om dig och mig. Den tycker jag om, och den tycker bestämdt Gud också om.

"Jag vet inte riktigt, hvem Gud är. Och moder Gabriella och Fia känner honom visst inte riktigt, de heller. De säger, att han har gjort hela jorden och allting och solen och himlen och alltsammans. Han sitter i himlen, säger de, och tittar på oss här nere och håller reda på, hvad alla människor ha för sig. Allting ser han, fast det är tak på husen och rullgardiner för fönstren. Det är underligt. Det kan ingen förstå, fast det skulle vara förfärligt roligt att begripa det. Det är bara så, säger Fia. Jag skulle gärna vilja fråga honom om allting. Men han är som du. Han talar inte."

Nu ljöd ånyo Fias skallande röst. "Hvar är Nisse? Sitter han här i mörkret igen? Kom nu och ät kväll och lägg sig! I morgon skall jag tala om för doktorn och doktorinnan, hur duktig och snäll Nisse varit i dag."

Nisse slog armarna om halsen på den snälla Fia och kysste henne för första gången. Hon blef både bestört och rörd. Lydigt följde han hennes uppmaning att lägga sig, utan att som vanligt be att få vara uppe litet till.

Det sista han tänkte på, innan han somnade, var den grundsanningen, att b a säger ba.

6.

Först vid ett-tiden följande dag träffade Nisse modern. Han satt i barnkammaren tillsammans med Fia och stafvade med full ifver, då modern, klädd för att gå ut, kom insusande i rummet som en vind.

"Nej, hvad ha ni för er? Har du redan börjat läsa, Nissegosse?" utropade hon skratande.

Nisse flög upp från stolen och slog armarna om halsen på henne, medan hon lutade sig ner till honom, och Fia berömde Nisse för hans ifver och läraaktighet.

"Det är så roligt, Gabriella", sade Nisse och borrhade näsan in i den mjuka, svagt parfymerade skinnkragen på moderns promenadpås.

I detta ögonblick fanns icke ett moln på Nisses himmel. Den var lika klar som den strålande blå novemberhimlen utanför.

Modern lyfte upp hans ansikte mot sitt, och i samma ögonblick såg Nisse, att hon var blek och hade mörka skuggor kring ögonen.

"Är det så roligt?" log hon ömt mot honom. "Hvarför är du så blek?" frågade Nisse orolig.

"Är jag blek? Det är väl, för att jag dansade för mycket därute på Stjärnlunda. Tycker du inte om mig, när jag inte är rödblommig?"

"Jo, du är söt i alla fall." Åter borrhade han näsan in i det doftande pälsvirket. "Moder Gabriella, Briella, Ella", kuttrade han lycksalig.

Men i nästa ögonblick hade modern utan ett ord vidare glidit ut ur rummet.

Vid middagsbordet hade hon åter frisk färg på kinderna. Men hon föreföll orolig och frånvarande, hennes händer rörde sig osäkert och nervöst. Och doktorn tycktes icke vara vid sitt vanliga, jämna humör. Nisse, som var ytterst känslig för andliga temperaturväxlingar, märkte det genast.

"Det är skönt, att den där parisaren ger sig af snart", sade doktorn. "Jag för min del har fått aldeles nog af honom. När var det, han kom hit till trakten?"

"I början af oktober", svarade fru Gabriella med en hastig sidoblick på doktors ansikte. Hennes eget skuggades af en stor, mörkröd lampros, som annars aldrig brukade ha sin plats på salslampans kupa. Nisse satt midtemot fadern. Vid moderns ord vände han hastigt hufvudet mot henne och lyssnade spändt. Det var något främmande i hennes ton, något trött och liknöjdt, som icke lät fullt naturligt.

"Då kan det verkligen vara tid för honom att ge sig af", fortfor doktorn retligt.

"Hvad har du emot honom?"

"Jag kan inte med honom. I snart två månader har han serverats på middagar och supéer, som om han vore något nytt slags läckerhet. Det finns inte en enda herrgård i trakten och knappt en enda familj i staden, som inte gjort sig löjlig med att snooba med honom."

"Du tål inte vid att arbeta så mycket, som du gör, och så ändå vara så mycket med i sällskapslivet, som du varit, i synnerhet de här två sista veckorna." Fru Gabriella härmade skämtsamt doktors egen läkareton. "Du öfverdrifver af pur öfveranstängning."

"Det må vara. Men en sådan där konstig rätt äcklar en i längden. Hvad är det för märkvärdigt med honom egentligen?"

"Han är ju en berömd konstnär, en mästare på sitt område."

"Ja, jag har ju hört det. Jag har inte sett några taflor af honom, och detsamma kan det vara. Jag skulle väl ändå inte begripa mig på det fina i dem. Jag har aldrig snobbat med "konstintresse" och sådant där, och det sätter jag en ära i, eftersom jag inte är förstämigpåare i den vägen. Det skall bli roligt att se, om den här konstfebern, som nu rasar här som en epidemi, kommer att

hålla i sig, när han väl är härifrån igen. Vet du, när han reser?

“I öfvermorgon,” svarade fru Gabriella. “Jag träffade honom på promenaden i dag. Tillställningen i går var Rosenhjälms afskedsbjudning för honom. Jag kan inte begripa, hvarför du retar upp dig så på honom.”

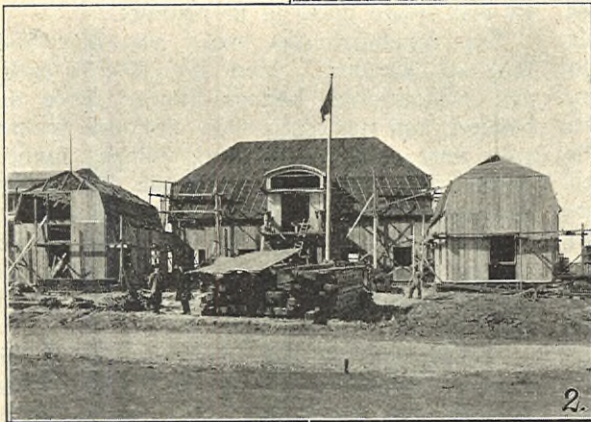
“Det kväljer mig att se, hur det viftas svans för det där underdjuret öfverallt, och hvar jag tar vägen, höra folk prata smörja om konst.”

“Han är ju kusin till baron Rosenhjelm och gäst på Stjärnlunda. Och förmögen lär han också

att utmärka dig framför de andra damerna här. Det har jag nog sett, fast jag helst suttit bland sansade viraspelare. Gläd dig, Gabriella! Du har funnit nåd inför hans kännareblick. Jag hade nog inte så dålig smak, jag heller.”

Fru Gabriella rodade djupt vid de skämtsamma orden. Nisse såg från den ena till den andra och kände sig illa till mods. Han satt och sköt bladet på sin knif i under saltkaret och ut igen. Plötsligt vickade han till med knifven, så att saltkaret välte och saltet rann ut på duken. Han kastade en förskräckt blick på fadern, men denne hade ingenting märkt. I

vara och van att vara med i stora världen. Allt det där gör väl, hvad det kan. För resten är han ju så anspråkslös i sitt sätt, att han åtminstone inte kan kallas snobb.”

Fru Gabriella hade sagt de sista orden med sådan ifver, att hon med ens hejdade sig.

“Den där anspråkslösheten, ja, den är allt en smula anspråksfull, vet du. Han är så säker på sig själf, att han inte gitter anstränga sig. Det är ett slags effektsökeri, det också. Tillgjordhet alltihop.”

Aldrig hade Nisse hört fadern tala med den tonen. Och fru Gabriella gaf sig till att ordna något på bordet, ville tiga, men kunde icke.

“Han har väl inte gjort dig personligen någonting emot.”

Så fort hon sagt orden, ångrade hon sig. Hade det inte varit bättre att låta ämnet falla?

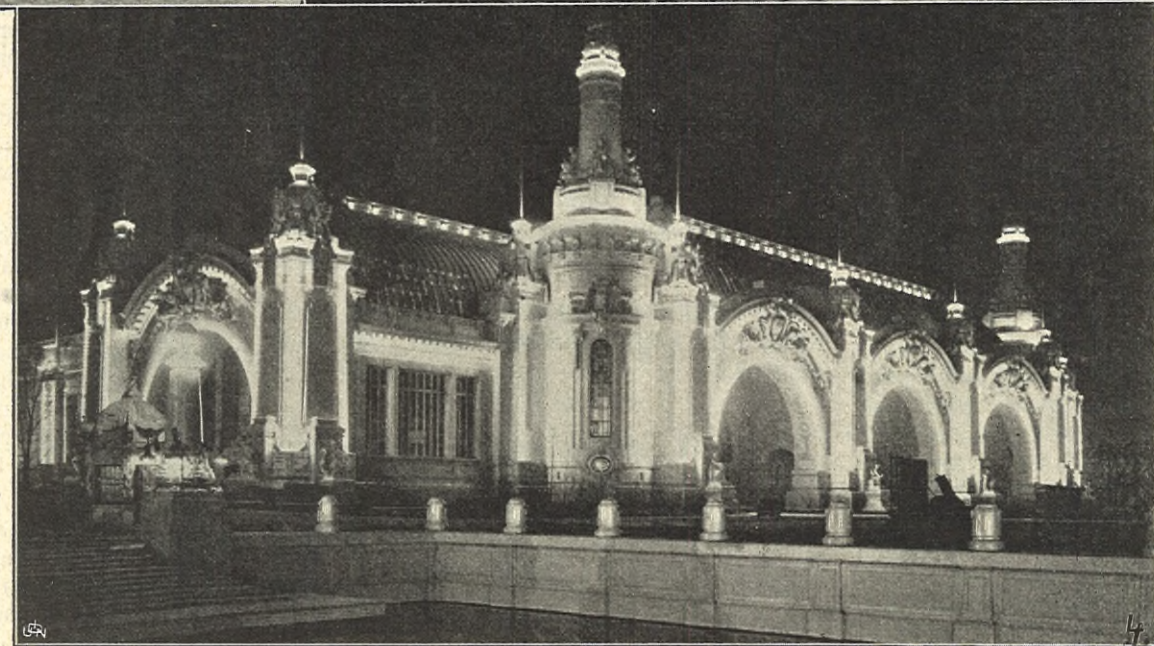
“Hela karlen, så korrekt han än är, är mig osympatisk”, for doktorn ut. “Jag är glad, att åtminstone inte vi gjort oss löjligen till hans ära. Jag skulle ha svårt att spela

artig värd mot honom som gäst. Han har för öfrigt varit mig dyrbar nog,” fortfor han lugnare. “De här månaderna har du skaffat dig inte mindre än sex nya klädningar för alla de här estetiska festligheternas skull. — Om han stannat längre,” kom det till sist i en ton, som skulle föreställa skämtsamt, “hade jag blifvit ruinerad. Han har varit nog nådig

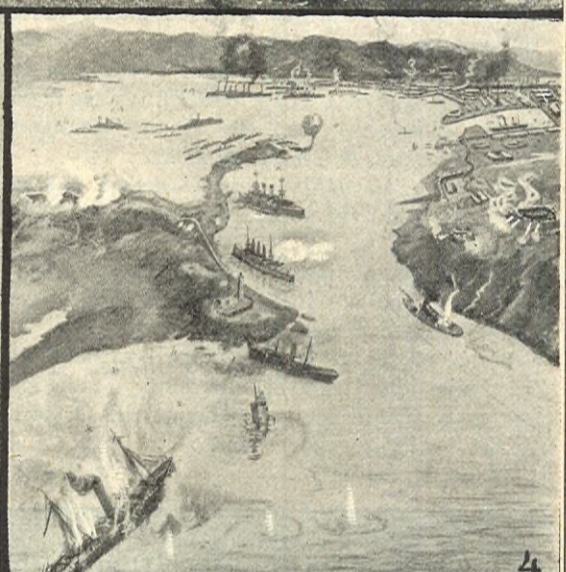
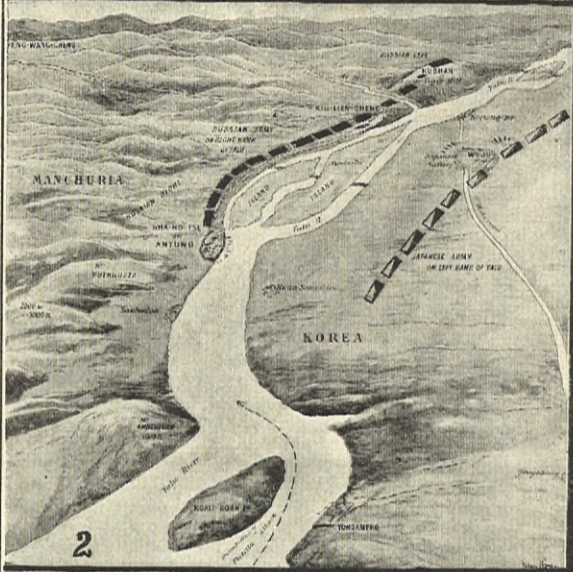
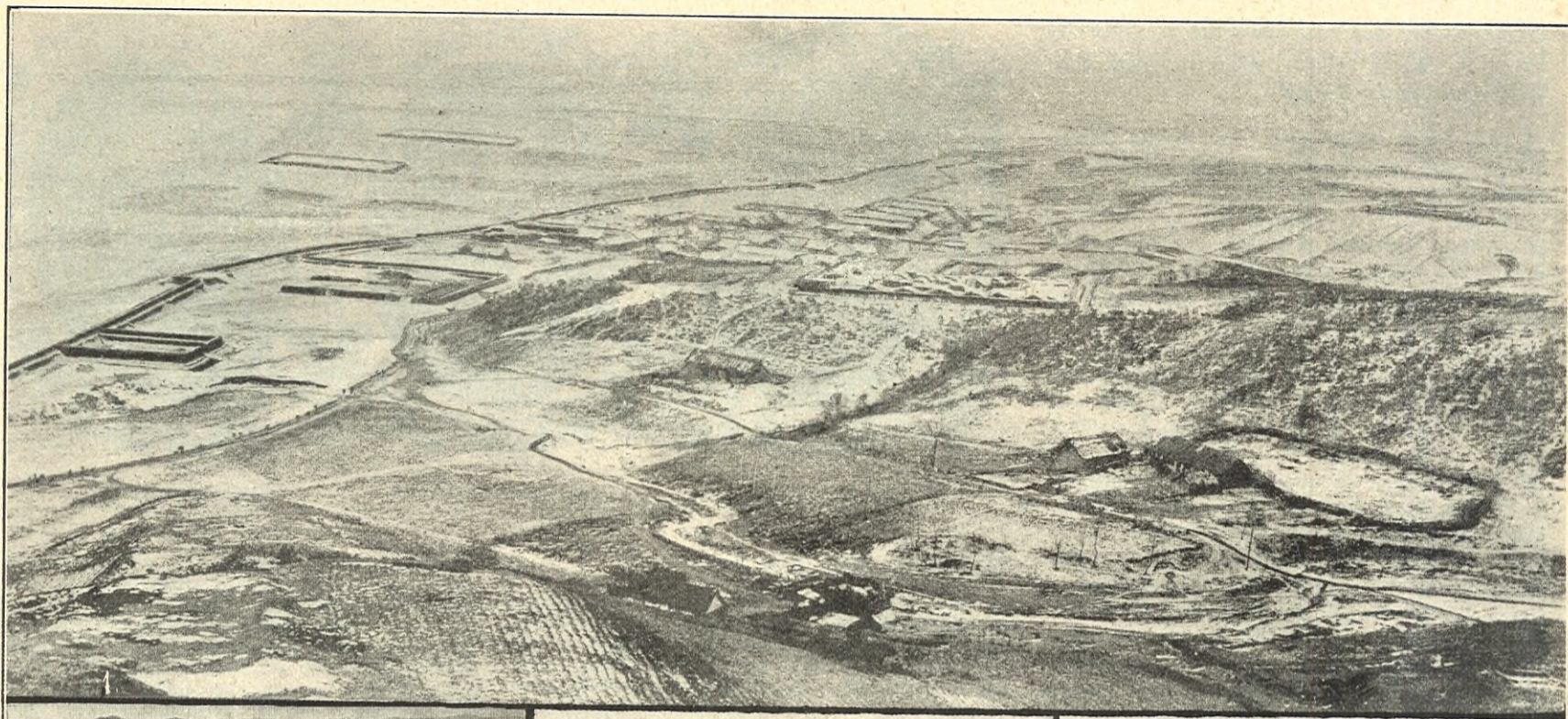
nattvaket, som kommer efter. Jag känner mig för resten alldeles kry.”

“Gör som du vill då. Jag har väl inte gjort dig ledsen, så som jag gått på om den där målaren? Jag vet inte, hvad det tog åt mig. Du är väl inte ledsen på mig, Gabriella?” Doktors röst var ångerfull och öm.

(Forts.)

FRÅN UTSTÄLLNINGEN I ST LOUIS. 1. DEN SVENSKA KOMMISSIONEN FRAMFÖR UNDERVISNINGSPALATSET. FRÅN VÄNSTER TILL HÖGER: ARTISTEN SCHULTZBERG, ING. WELIN, D:R LAGERSTEDT, FRÖKEN WIDEGREN, HR C. LIDMAN, ING. N. HANSELL. 2. SVENSKA HERREGÅRDEN UNDER UPPFÖRANDE. 3. ELEKTRICITETSPALATSET OCH MASKINHALLEN SAMT 4. HALLEN FÖR KOMMUNIKATIONSVÄSENDET I ILLUMINATIONSSKRUD. FOTO. FÖR IDUN AF G. LINDMAN.

DE SENASTE KRIGSHÄNDELSENA. 1. KIULIENCHENG VID JALUFLODEN, PLATSEN FÖR JAPANERNAS STORA SEGER ÖFVER RYSSARNE. 2. FÅGELPERSPEKTIV ÖFVER ARMÉERNAS STÄLLNING VID ÖFVERGÅNGEN AF JALU. 3. FACKELTÅG I TOKIO TILL FIRANDE AF DE JAPANSKA SEGRARNE. 4. JAPANERNA SPÄRRA INLOPPET TILL PORT ARTHUR. 5. GENERAL KUROKI, SEGRAREN VID KIULIENCHENG. 6. BARON KADEMA, HÖGSTE BEFÄLHAFVARE ÖFVER JAPANSKA ARMÉN. 7. JAPANERNAS FRAMRYCKNING I MANDSCHURIET.

AUTOMOBILKATASTROFEN UTANFÖR PARIS. KORTBREF FRÅN VÅR PARISKORRESPONDENT.

ÅTER HAR automobilen, den nutida civilisationens juggernautvagn, kraft en hekatomb. Söndagen den 1 maj blef ett dylikt åkdon med sina sex passagerare vid en järnvägsöfvergång i närheten af Roissy en Brie en mil från Paris (linien Paris—Belfort) öfverkördt af ett snälltåg, hvarvid samtliga å automobilen åkande dödades på stället.

Denna händelse har till och med bland de, beträffande automobilkatastrofer tämligen blaserade parisarne väckt ett lika allmänt som djupt deltagande. Äfven vår koloni har smärtsamt berörts häraf, i det att bland de förolyckade befunno sig tvänne svenskar, far och son. Den senares, en rar pys på 4 år, lefnads-saga lämnar intet stoff för en biograf.

Fadern, Gustaf Ekman, en son till grundläggaren af den Ekmanska snickerifabriken, var vid sin bortgång ett par och fyratio år, Herr Ekman har under 15 år som affärsman lefvat i Barcelona och Paris och var nu kontorschef för den stora engelska trävarufirman Neames pariskontor. I Spanien hade han under en följd af år varit i L. O. Smiths tjänst,

Gift sedan 6 år med Isabel Carré, hade han med henne, utom sonen Pierre, en tvåårig dotter. Deras äktenskap var ett af de lyckligaste, deras hem ett det mest idylliska.

Den nu så hårdt pröfvade maken och modern förlorade vid samma olyckshändelse äfven en syster.

De omkomne hafva i dag begravts, och vid jordfästningen ute i Perreux hade den svensk-norska kolonien talrikt mött.

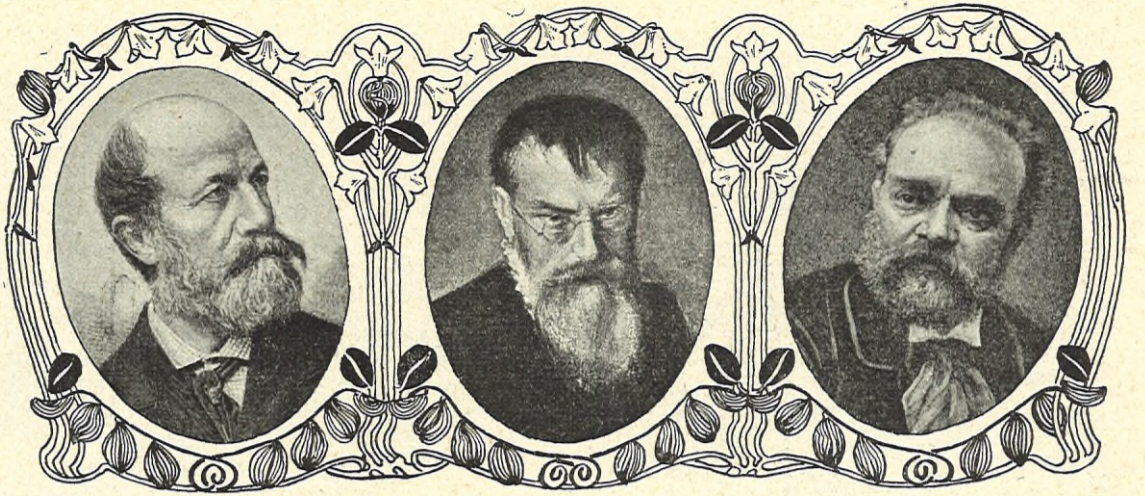
Som ett bevis på de stora sympatier herr E. åtnjöt bland landsmännen kan jag omnämna, att en å svensk-norska sällskapet till om lördag utsatt festlighet ajournerats.

Paris 5 maj 1904.

R. E. S.

HR GUSTAF EKMAN MED SONEN PIERRE, MAKA OCH DOTTER, AF HVILKA DE TVÅ FÖRSTNÄMNDNA OMKOMMO VID AUTOMOBILOLYCKKAN.
ALBIN, PARIS, FOTO.

MAURUS JOKAI.

FRANZ VON LENBACH.

ANTON DVORÁK.

TRE KONSTNÄRER.

SLAG I SLAG ha helt nyligen tre europeiska diktare med världsrykte skattat åt förgängelsen, nämligen romanförfattaren och politikern *Maurus Jokai*, komponisten *Anton Dvorák* och nu senast målaren *Franz von Lenbach*. Den förstnämnde var till börden ungare, den andre i ordningen böhmare och den sistnämnde bayrare.

Maurus Jokai, om hvars för något år sedan ingångna äktenskap med en helt ung skådespelerska världen talade med en viss öfverraskning, var vid sin bortgång 79 år gammal.

Hans berömmelse och hans produktivitet täflade med hvarandra och redan vid 50 års ålder hade hans penna åstadkommit ej mindre än 100 band. Han har diktat såväl i bunden som i dramatisk form, men det är egentligen som berättare på prosa han vunnit sin ofantliga popularitet. Hans romaner, som utmärka sig genom spännande handling, sund humor och ett kärleksfullt studium af naturen, ha öfversatts till de flesta europeiska språk, och flera af dem finnas äfven öfverslyttade till svenska.

I Ungerns politiska lif deltog han både som publicist och som riksdagsman, och i hans fosterland, som han så ofta skildrat och besjungit, begrättes han som en af sin nations främste diktare.

Franz von Lenbach står som en jättestalt i Europas konsthistoria. Han började sin bana som murare, men hans ovanliga anlag som porträttör förde honom snart in på konstnärskallet. I München, dit han begaf sig, arbetade han i förstör hos en bildsnidare, hvarefter han öfvergick till målning och studerade först vid konstakademien och sedan på Piloty's atelier.

Studieresor i Italien, där särskildt venezianerne fyllde honom med beundran, och sedan bekantskapen med Rembrandts djupa, innerliga konst visade honom den väg han skulle gå. Han började nu måla porträtt, som öfverraskade genom sin träffsäkerhet, och när han, efter att under några år ha vistats i Weimar som lärare vid den därstädes öppnade konstskolan, återvände till München, var han den berömde Lenbach, som öfverhopades af beställningar.

Hans porträttkonst var främst ett återgivande af modellens andliga fysiologi, han var en psykolog i färger och som sådan en af de skarpaste i modern tid. Till hans mästerverk räknas bilden af Moltke, som finnes i Berlins nationalgalleri.

Han har i decennier lefvat i München och hans villa i närheten af propyläerna är en af den bayerska konststadens större sevärdheter.

Inom tonkonstens värld har Anton Dvorák eröfrat sig ett i bästa mening populärt namn. Mest kända äro hans "Slaviska danser" samt balladen "Spökbruden". D. hör till de nationella tonsättarna och är jämte Smetana den förnämste representanten för böhmisk folkton.

Han har skrivit flere intressanta symfonier och ouverturer samt ett par tsjeckiska operor.

UR DAGSKRÖNIKAN.

ETT FÖRTJUSANDE KONSTVERK af en svensk artist är den grupp, benämnd, "Poésie et musique," som fru Agnes Kjellberg-Frumerie utställer på detta års Paris-salon och af hvilken vi äro i tillfälle meddela en afbildning i detta nummer. En af Le Figaros konstkritici, Arsène Alexandre, har ägnat fru Kjellberg-Frumeries konst det amplane erkännande och säger, att hon är en af de mest originella talanger för närvarande.

KRIGETS konflikter i den yttersta östern börja nu allt mer tillspetsas och fortfarande synas japanernas öförfärdade horder mäktiga att nedbryta ryssarnes motsstånd.

Öfvergången af Jalufleden — en bragd, som helt visst i världshistorien skall ristas som ett lysande bevis på den mongoliska rasens dödsförakt och tapperhet — är sedan veckor ett fullbordadt faktum, och slag i slag med underrättelsen om denna framrykning måla telegrammen, att Kiu-lien-cheng fallit i japanernas händer, hvarvid å ryssarnes sida stupat flere högre officerare, ett par tusen man, hvartill kommer att flere hundra ryssar tagits till fånga. Men äfven japanernas manspillan har i denna fruktansvärda strid varit betydlig.

Till sjös ha japanerna ej heller varit överksamma, i det de lyckats spärra Port Arthurs hamn genom sänkning af flere fartyg i hamninloppet och tillika afskurit stadens förbindelse med det omkringliggande landet.

Ett antal i dagsnumret meddelade krigsbilder ge våra läsare inblick i dessa den blodiga stridskrönikans senaste händelser.

EN NY KYRKA i hufvudstaden är det nya Stephanskapellet i Vanadislund. Kapellet invigdes Kristihimmelsfärdsdag, hvarför vi i dag meddela en bild af detsamma. Beläget som det är på höjden vid Döbelns gatans afslutning emot Vanadislund uti Johannes församling utgör kapellet är en prydnad för trakten.

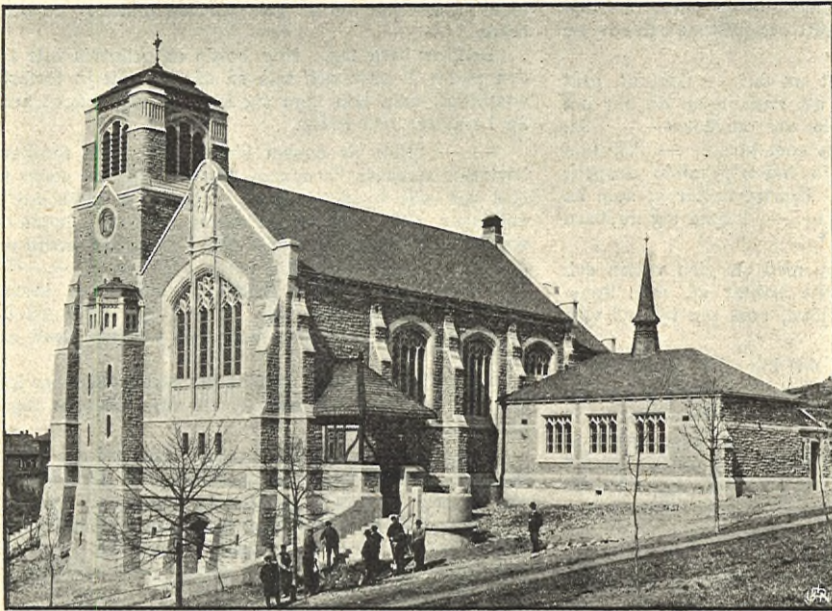
Ritningarna äro utförda af arkitekten Carl Möller, byggmästare för arbetet har varit Albert Anderson.

AUTOMOBILKLUBBEN i Stockholm, hvars ordförande är greve Clarence von Rosen, företog här om dagen en åktur en corps. Ett tjugotal automobiler samlades utanför Grand Hôtel, hvarefter hela raden vagnar, med både manliga och kvinnliga passagerare väl instufvade, tog vägen genom Östermalm och ut på Ladugårdsgärdet, där en snabb kretsåkning ådagalade, att automobiler, förståndigt förda, äro ett det bästa forskaffningsmedel man kan önska sig och hvilkas mera allmänna användande i vårt land därför ej borde låta vänta på sig synnerligen länge.

En bild från starten utanför Grand Hôtel meddelas å nästa sida.

POESIEN OCH MUSIKEN. STATYGRUPP AF AGNES KJELLBERG-FRUMERIE.

STOCKHOLMS NYASTE KYRKA. STEFANSKAPELLET I VANADISLUNDEN.
A. BLOMBERG FOTO.

RYTTARFESTEN I GÖTEBORG, anordnad af Göteborgs hemridtsklubb hade vunnit ofantlig tillslutning, i det ryttare från snart sagt alla de beridna regementena infunnit sig. Ett af de intressantaste momenten i täflingarna var prishoppningen för damer, hvarvid första priset togs af fröken S. Aaron på Carol, andra priset af fröken D. Berggren på Sylvia och tredje priset af fröken G. Magnus på Lady G.

Vi meddela i dagsnumret en grupp bild af de täflande damerna, hvilka, räknade från vänster till höger, äro fröknarna Nordenfelt, Berggren, Bratt, Aron, Magnus och Nordenfelt.

FRÅN VÅRA landsmän i Egypten ha vi mottagit en vacker grupp fotografi, tagen under en utflykt till Assuan och hvilken vi här återgifva som bevis på det kordiala samlif, som präglar svenskarnes umgänge med hvarandra där nere i pyramidernas soliga land. De olika deltagarna i utflykten äro räknade från vänster till höger — damerna: fru Carlson, fröken von Gegerfeld, fruarna Glückstadt, Vett och Gegerfeld; herrarne: H. von Gegerfeld från Göteborg, dr Schacht, läkare i Assuan, greve Douglas, H. Vett, H. von Stjernsvärd och generalkonsul Östberg.

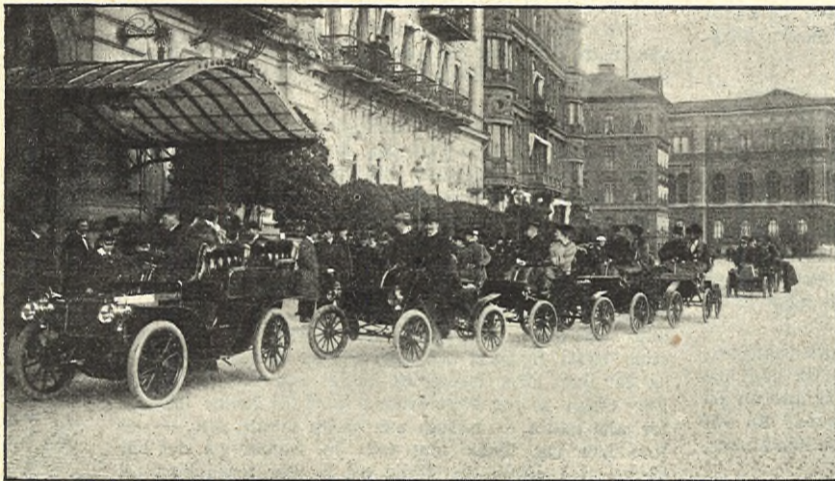
MAMSELL BRITTINE. SKISS FÖR IDUN AF ULLA LINDER.

—347—348—349 — — — Mamsell Brittine satt och räknade med en halvhög, torrt konstaterande röst, men ögonen lyste af intresse, och för hvar gång hon hann till ett jämnt tiotal och lade upp en liten stapel af tunga, silfverblänkande specieriksdalrar på bordet framför sig, kom det ett förnöjdt leende uttryck i det hederliga, allvarliga ansiktet.

FRÅN RYTTARFESTEN I GÖTEBORG. GRUPP AF DE DELTAGANDE DAMERNA. OLGA RINMAN FOTO.

ningens långa file af rum, satt och lade patience och läste då och då ett stycke ur "Bruden från Lammermoor", och pigorna hade begärt och erhållit tillåtelse att gå ner till Humlegården för att titta på ett lindansarsällskap, som där förevisade sina konster. Bara mamsell Brittine

AUTOMOBILKLUBBENS UTFLYKT. SAMLING UTANFÖR GRAND HÔTEL.

höll sig hemma, — någon måste ju stanna hemma och se efter huset — mamsell Brittine och Sofie-Charlotte Crona, hvilken var anställd som sällskap och hjälp till gamla hennes nåd.

Mamsell Brittine hade i god tid gjort i ordning kvällsvardsbrickan åt den gamla frun, med ölost, nyrostade hveteskorpor och uppstekt fläskkorf, och den unga, behändig Sofie-Charlotte hade burit upp den, ty hennes nåd ville aldrig ha direkt uppässning af någon annan.

Sedan hade mamsellen gått in i sitt eget lilla rum innanför köket och reglat till dörren om sig för att få vara alldeles i fred. Och här satt hon nu med ett helt fång af klingande specieriksdalrar i knäet och räknade af alla krafter.

När allesammans blifvit upplagda på bordet, ordnade hon de små tioslant-högarne i raka linier och räknade om dem ännu en gång.

"Femhundra och sextiofyra! — Jo, jo, det var inte så litet!" — Femhundra — så ungefär visste hon att hon skulle ha, men att det var så mycket som sextiofyra därutöver, det var en angenäm öfverraskning.

Hon var ej i sin ålders friskaste blomma, mamsell Brittine. Man kunde se det på hakans tilltagande fetma, på den grofva, litet rödfnasiga hyn och på den massa små fina rynkor, som placerat sig kring ögonen och munvinklarna. Men det mörka, glänsande håret, som var omsorgsfullt benadt uppe på hjässan och nedkammat åt båda sidor, så att det likt en ram omslöt panna och tinningar, tills det vid öronen plötsligt slutade med en stor bubbla, hade ej en enda grå strimma, och de bruna ögonen voro lika klara och lifliga som en ung tärnas.

Det var lugnt och tyst i hela det stora huset.

Grefven och grevinnan hade rest på spektaklet, de små lågo väl omstoppade i sina mjuka bäddar och sofvo oskuldens ljufva sömn, gamla hennes nåd hade dragit sig undan till det innersta af andra vå-

— Tänk, att hon ägde så mycket! Men så hade det också tagit sina runda femton år till att skrapa ihop det. Alltsedan hon fyllt sina tjugofem, hade hon bara tänkt på att samla och spara och lägga undan hvar enda slant hon möjligtvis kunnat undvara. Och då var det väl ej underligt, om hon kände sig själagläd öfver att se, att det blifvit en så stor summa af alla de små slantarna.

— — Alltsedan hon fyllt sina tjugofem — eller alltsedan Per Olof Larsson, bokhållaren därnere på grefvens arfvegård, talat med henne om, hur de skulle kunna sätta bo tillsammans.

Larsson var en blyg och stillsam man, saktfärdig i sitt görande och låtande, rädd och försiktig. Tankarna måste ta sin rundliga tid i hans hufvud, innan han kom på det klara med, hur han menade. Men hade han en gång fått afgjort för sig, hvad han ville och borde, då kunde ingen makt på jorden förmå honom att svika, hvad han ansåg rätt. Pliktrogen var han, och ärlig och trofast som guld, det visste mamsell Brittine och därför satte hon så orimligt stort värde på Larsson.

— — Femhundra sextiofyra! — Det borde kunna räcka bra till. — —

De senaste åren hade Per Olof Larsson varit sin egen herre. Han hade nämligen tagit en liten gård på arrende. Först gick det inte alls ihop för honom, men för hvar år blef det allt bättre och bättre. I sitt sista bref hade han låtit glad och förhoppningsfull och till och med börjat tala om bröllop. Bara han blefve skuldfri, så skulle de smälla till, men förr tordes han inte.

Sexhundra daler var det han hade kvar att betala. Ville allt sig väl, kunde han nog få ihop dem och en liten summa till bosättning dessutom på en fem, sex år.

Femhundra sextiofyra daler lågo där framför henne på bordet. Och tjuo hade hon innestående på sin lön. — Mamsell Brittine räknade på fingrarna för att få se, hur stor summan skulle bli. — 584. — Åh! men det var ju så godt som hela gälden!

Hon slog ihop händerna och började skratta. Här blefve visst bröllop förr än någon människa anat. Hon måste strax låta Larsson veta af detta.

Långsamt och varligt började hon stoppa ner de små penninghögarne i den runda, brunaktiga läderpåsen igen; hon tog dem så försiktigt, som om de varit af glas och kunnat bli kantstötta eljes.

— — Då måste hon med det första underrätta grevinnan, så att hennes matmor kunde få tid att skaffa sig en annan hushållerska.

— — — En annan skulle gå här och styra, där hon gått nu i nitton år. Så underligt det var att tänka! — Det blefve allt tomt efter herrskapet och de små kära barnen. Åh, fasligt tomt!

Men hon kunde ju själf få — — — Mamsell Brittine tänkte inte ut tanken, men rodnade i alla fall häftigt och började skaka och rassla med slantarna.

— — Arbetsamt finge hon det nog, inte på långt

EN SVENSK PICNIC I ASSUAN.

